

Procedurální programování

Jan Faigl

Katedra počítačů
Fakulta elektrotechnická
České vysoké učení technické v Praze

Přednáška 01

B0B36PRP – Procedurální programování

Přehled témat

- Část 1 – Organizace předmětu
 - Cíle předmětu
 - Prostředky dosažení cílů PRP
 - Hodnocení předmětu a zkouška
- Část 2 – Zadání 0. domácího úkolu (HW00)
- Část 3 – Programování v C
 - První program
 - Příklad použití základních konceptů programování

S. G. Kochan: kapitoly 2, 3

Část I

Organizace předmětu

Předmět a přednášející

B0B36PRP – Procedurální programování

- Webové stránky předmětu
<https://cw.fel.cvut.cz/wiki/courses/b0b36prp>
- Odevzdávání domácích úkolů
<https://cw.felk.cvut.cz/brute>

Přednášející:

- prof. Ing. **Jan Faigl**, Ph.D.

- Katedra počítačů – <http://cs.fel.cvut.cz>
- Centrum umělé inteligence – **Artificial Intelligence Center (AIC)**
<http://aic.fel.cvut.cz>
- Centrum robotiky a autonomních systémů
Center for Robotics and Autonomous Systems – CRAS
<http://robotics.fel.cvut.cz>
- **Laboratoř výpočetní robotiky (Computational Robotics Laboratory)**
<http://comrob.fel.cvut.cz>

Princip přiřazení

- Zápis programu pro přiřazení hodnot do proměnných a a b a následné přiřazení proměnné b do a .

Přiřazení hodnoty proměnné

```
1 int a = 10;  
2 int b = 20;  
3  
4 a = b;
```

- Jaké jsou hodnoty proměnných a a b ?

a. $a = 20, b = 0$	f. $a = 30, b = 0$
b. $a = 20, b = 20$	g. $a = 10, b = 20$
c. $a = 0, b = 10$	h. $a = 0, b = 30$
d. $a = 10, b = 10$	i. $a = 10, b = 20$
e. $a = 30, b = 10$	j. $a = 20, b = 10$

Cíle předmětu

- **Osvojit si** pohled na výpočetní prostředky jako „počítačový vědec“ a naučit se je efektivně používat.
Computer scientist
- **Získat zkušenost** s programováním
získání vlastní zkušenosti
- **Osvojit si** schopnost číst, psát a porozumět malým programům
- **Získat** programovací návyky jak psát
 - srozumitelné a přehledné zdrojové kódy;
 - opakovaně použitelné programy.*cvičení, domácí úkoly, zkouška*

Uživatelé počítačů

„Uživatel“

- Spouštěč programů
- Zadává vstup

Píše, kliká, dotýká se

- Čeká na výstup
- Čte výstup

- **Relativně omezená množina vstupů**
Pouze to co je dovoleno
- **Omezen povrchovou znalostí**
Toho co je mu dovoleno vidět

„Programátor“

- Spouští programy
- Dává počítači příkazy
- Vytváří nové programy
- Kombinuje příkazy

Řadí je do posloupnosti

- **Rozmanitější možnosti použití**
Omezen pouze limity počítače
- **Chápe a rozumí principům**
Rychle se učí nové technologie!

Výuka programování

„Separating Programming Sheep from Non-Programming Goats“

<http://blog.codinghorror.com/separating-programming-sheep-from-non-programming-goats>

<http://www.eis.mdx.ac.uk/research/PhDArea/saeed/paper1.pdf>

- Efektivní metody výuky programování se hledají již od dob prvních počítačů
Více než 50 let
- Přesto se zdá, že je každý základní kurz programování obtížný a 30% až 60% studentů jej na poprvé nezvládne
V PRP očekáváme průchodnost výrazně vyšší.
- Základní koncept je pochopení principu přiřazení hodnoty proměnné

Způsob reprezentace znalostí

- Z hlediska výpočtu můžeme rozlišit dva základní typy znalostí

Způsoby popisu problému

Deklarativní

- Tvrzení popisující stav
 - Axiomatické
 - Umožňuje jednoduše ověřovat (testovat) pravdivost tvrzení
 - Neposkytuje návod jak hodnotu vypočítat
- Příklad:

$$\sqrt{x} = y, y^2 = x, x \geq 0, y \geq 0$$

Imperativní

- Popis jak něco vypočítat
- Posloupnost výpočtu
- Test jak ovlivnit průběh výpočtu

Příklad:

```
1. If  $y^2 \approx x$   
2. Then  
   return y  
3. Else  
\frac{y+x}{2}  
   Go to Step 1
```

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Program je „recept“ Program je „recept“ – posloupnost kroků (výpočtů) popisující průběh řešení problému Programování je schopnost samostatně tvorit programy dekomponovat úlohy na menší celky sestavovat z dílčích částí větší programy řešící komplexní úlohu BOB36PRP – je příležitostí, jak se těmto schopnostem naučit		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	11 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Další zdroje Introduction to Algorithms, 3rd Edition, Cormen, Leiserson, Rivest, and Stein, The MIT Press, 2009, ISBN 978-0262033848 Algorithms, 4th Edition, Robert Sedgewick, Kevin Wayne, Addison-Wesley, 2011, ISBN 978-0321573513 The C++ Programming Language, 4th Edition (C++11), Bjarne Stroustrup, Addison-Wesley, 2013, ISBN 978-0321563842		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	15 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Cvičení RNDr. Ladislav Serédi RNDr. Ingrid Nagyová, Ph.D. Ing. Jan Bayer Bc. Jakub Sláma BRUTE Bc. Jindřiška Deckerová Bc. David Valouch Ing. Rudolf Jakub Szadkowski Detekce plagiatů Bc. Jiří Kubík Konzultace		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	18 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Organizace a hodnocení předmětu BOB36PRP – Procedurální programování Rozsah: 2p+2c; Zakončení: Z,ZK; Kredity: 6; 1 ECTS kredit je 25–30 hodin za semestr, cca 180 h Kontaktní část (přednáška a cvičení): 3 hodiny týdně, tj. 42 hodin celkem Zkouška včetně přípravy: 10 hodin Domácí příprava (úkoly) cca 9 hodin týdně Průběžná práce v semestru – domácí úkoly a test Zkouškový test a implementační zkouška Schopnost samostatné práce na počítačích v učebnách Docházka na cvičení a odevzdání domácích úloh Samostatná práce (kontrola plagiatů) Postupujte systematicky, budete tak postupně rozvíjet své schopnosti Využijte čas v prvních úlohách a naučte se psát programy správně Konzultace – Pokud nevíte, tápáte nebo řešíte domácí úkol příliš dlouho, konzultujte s cvičícím/přednášejícím. Maximálně využijte kontaktní čas na cvičení/přednášce, ptejte se, diskutujte „Alternativní“ absolvování předmětu pro velmi zkušené – Seminář ACM (A4B36ACM)		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	12 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Způsob výuky programování v BOB36PRP V PRP je naší snahou vybudovat zkušenost a rozvinout dovednost programování. Proto je studijní zátěž rozložena do výukové části semestru. Úkoly na cvičení a termíny domácích úkolů. Systematické rozvíjení dovednosti programování v průběhu semestru považujeme za zásadní. Bez znalosti konstrukcí a základní příkazů programovat nelze. Proto začínáme jednoduchými úlohami, tak abyste si osvojili programovací konstrukty a způsob organizace zdrojového kódu. Úkoly jdou vždy realizovat s tím, co si řekneme na přednášce/cvičení. V prvních přednáškách tak pokrýváme nezbytné znalosti, které jsou dále prohloubeny. Můžete volit praktický způsob vstřebávání znalosti programování z příkladů, který je vhodný doplnit teoretickou přípravou z učebnic(e).		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	16 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Řešení problémů související s PRP Obracejte se na svého cvičícího dle cvičení, na které chodíte (jste přihlášení) Případně na prp-teachers@fel.cvut.cz Komunikovat můžete elektronickou poštou (e-mail) Pište ze své fakultní adresy (odesílatel) Do předmětu zprávy uvádějte zkratku předmětu PRP Kopii zprávy (Cc) pošlete též příslušnému vedoucímu cvičení (dle studijního programu) V případě zásadního problému (např. týkající se zápočtu) uvádějte do Cc též přednášejícího		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	19 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Zdroje a literatura Knihy (učebnice) Základní učební text „Programming in C“ (Kochan, 2014) Programming in C, 4th Edition, Stephen G. Kochan, Addison-Wesley, 2014, ISBN 978-0321776419 C Programming: A Modern Approach, 2nd Edition, K. N. King, W. W. Norton & Company, 2008, ISBN 860-1406428577 The C Programming Language, 2nd Edition (ANSI C), Brian W. Kernighan, Dennis M. Ritchie, Prentice Hall, 1988 1st edition 1978 Přednášky – podpora učebního textu, slidy, poznámky a především vlastní poznámky Součástí přednášek jsou také zdrojové kódy s příklady! Cvičení – získání praktických dovedností řešením domácích úkolů a dalších úloh programovat, programovat, programovat		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	14 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Přednášky – zimní semestr (ZS) akademického roku 2020/2021 Harmonogram akademického roku 2020/2021 http://www.fel.cvut.cz/cz/education/harmonogram2021.html Přednášky: Dejvice, místnost T2:D3-309, středa, 16:15–17:45 14 výukových týdnů 13 přednášek Státní svátek – 28.09.2020 (pondělí), 28.10.2020 (středa), 17.11.2020 (úterý) Cvičení v pondělí a čtvrtek jsou synchronizována konzultacemi 1.10.		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	17 / 46

Cíle předmětu	Prostředky dosažení cílů PRP	Hodnocení předmětu a zkouška
Vývojové prostředí Počítačové laboratoře - Ubuntu se síťovým bootováním a domovskými adresáři (NFS v4) Přenos a synchronizace souborů – ownCloud, SSH, FTP, USB Doporučený operační systém - Ubuntu-based, Pop OS!, Win 10 s WSL (WSL2) Primočará instalace potřebných programů Překladače gcc a clang, sestavení make (GNU make) https://gcc.gnu.org a http://clang.llvm.org Editor – gedit, atom, sublime, vim – https://atom.io/, http://www.sublimetext.com/ http://www.root.cz/clanky/textovy-editor-vim-jako-ide Pokud programovat umíte, investujte čas do efektivního ovládnutí editoru, např. vim Visual Studio Code (VSC) - https://code.visualstudio.com/ C/C++ vývojová prostředí – WARNING: Do Not Rely on an IDE http://c.learncodethehardway.org/book/ex0.html Geany, Code::Blocks, CodeLite https://www.geany.org/, http://www.codeblocks.org, http://codelite.org CLion, NetBeans 8.0 (C/C++), Eclipse-CDT – https://www.jetbrains.com/clion Nejdříve porozumějte principům, nakonfigurujte nástroje a programování zefektivněte Odevzdávání domácích úkolů BRUTE https://cv.felk.cvut.cz/brute BRUTE – Bundle for Reservation, Uploading, Testing and Evaluation		
Jan Faijl, 2020	BOB36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování	20 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Služby akademické sítě – FEL, ČVUT

- http://www.fel.cvut.cz/cz/user-info/index.html
- Diskové úložiště ownCloud – https://owncloud.cesnet.cz
- Zasílání velkých souborů – https://filesender.cesnet.cz
- Rozvrh a termíny – FEL Portal – https://portal.fel.cvut.cz
- FEL Google Account – autentizovaný přístup do Google Apps for Education
Více viz http://google-apps.fel.cvut.cz/
- Gitlab FEL – https://gitlab.fel.cvut.cz/
- Přístup k informačním zdrojům (IEEE Xplore, ACM, Science Direct, Springer Link)
https://dialog.cvut.cz
- Akademické a kampusové licence
https://download.cvut.cz
- Národní Gridová Infrastruktura MetaCentrum
http://www.metacentrum.cz/cs/index.html
- RCI Cluster
https://login.rci.cvut.cz

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 21 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Odevzdávání domácích úkolů – BRUTE

- BRUTE** – Bundle for Reservation, Uploading, Testing and Evaluation
 - Formální kontrola – kompilace programu
 - Testování funkčnosti a správnosti – **kontrola výstupu pro daný vstup**
 - Veřejné vstupy a odpovídající výstupy / neveřejné vstupy
 - Před uploadem programu si program otestujete sami
 - S využitím dostupných vstupů a výstupů
 - Vytvoření vlastních vstupů a laděním programu
 - Vytvoření vstupů **příloženým generátorem vstupů**
 - Ověření výstupu **příloženým testovacím nebo referenčním programem**
 - Porozumění kódu a kontrola možných stavů
 - Pro každý řádek byste měli být schopni odpovědět proč tam je a co dělá**
 - Pro každou funkci nebo načetí vstupu** od uživatele analyzujte možné vstupní hodnoty nebo **návratové hodnoty funkce**
 - Pokud je z hlediska funkčnosti vstup nebo návratová hodnota zásadní, **provede te kontrolu vstupu a/nebo příslušnou akci**, např. vypsaní hlášení a ukončení programu

Např. očekávaný vstup je číslo a uživatel zadá něco jiného.

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 24 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Klasifikace předmětu

Klasifikace	Bodové rozmezí	Hodnocení	Slovní hodnocení
A	> 90	1	výborně
B	80–89	1,5	velmi dobře
C	70–79	2	dobře
D	60–69	2,5	uspokojivě
E	50–59	3	dostatečně
F	<50	4	nedostatečně

- Včasné odevzdáním všech domácích úkolů s povinným a **volitelným** zadáním (45 bodů)
- Bonusová úloha a bonusové odevzdání HW10 (10+ bodů)
- Test v semestru (5 bodů)
- Písemná zkouška (20 bodů) 15 a více bodů je velmi slušný výsledek
- Implementační zkouška (20 bodů)
- 95 bodů** a více (A – výborně), **76 bodů** (C – dobře) – (20% ztráta)
- Body jsou indikátorem průběžných výsledků
Zkouška může známku zlepšit, ale také v případě zásadní nezalost zhoršit

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 28 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Domácí úkoly a další úlohy

- Samostatná práce s cílem osvojit si praktické zkušenosti
- Jednotné zadání na přednášce a jednotný termín odevzdání
- Odevzdání domácích úkolů prostřednictvím BRUTE
https://cv.felk.cvut.cz/brute
- Nahrání (upload) archivu s nezbytnými zdrojovými soubory
- Ověření správnosti implementace automatickými testy
- Penalizace za překročení počtu uploadů
- Odevzdávejte funkční kódy, nikoliv „pouze“ kódy, které projdou testy**
- Detekce plagiátů
Cílem řešení úkolů je získat vlastní zkušenost
- Úkoly jsou jednoduché a navrhované tak, aby byly stihnutelné
- Klíčem k úspěšnému dokončení předmětu je samostatná práce a osvojení si technik a znalostí
Průběžná práce a řešení úkolů
- Pokud něčemu nerozumíte, **ptejte se!**
Pokud chybujete, tak se učíte, pokud nechybujete, tak už to umíte!

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 22 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Úkoly a BRUTE

- Úkoly nejsou jen o odevzdání implementace, která projde BRUTE testy
- Úkoly jsou především o **postupném získání zkušenosti** s konkrétními konstrukty
- Úkoly mají relativní obtížnost velmi podobnou
 - Je důležité postupně samostatně řešit jednotlivé úkoly a osvojoval si dílčí dovednosti
Absolutně jsou úlohy postupně náročnější a náročnější
- Netrapte se s řešením příliš dlouho sami, ptejte se na fóru, cvičicích, přednášce, **konzultaci**
- Úlohy HW02, HW04 a HW06 budou manuálně kontrolovány na přehlednost a čistotu kódu
 - Zaměřeno na konzistenci, čitelnost, a **modularitu** (rozdělení do funkcí)
 - Také proto, že studenti tráví mnoho času implementací a než mají v implementaci nějaký výrazný postup.**

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 25 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Přehled přednášek

- 01 - Informace o předmětu, Procedurální programování
- 02 - Zsklady programování v C S. G. Kochan: kapitoly 2 a 3
- 03 - Zápis programu v C a základní řídicí struktury
- 04 - Řídicí struktury, výrazy a funkce S. G. Kochan: kapitoly 3, 4, 5 a část 6
- 05 - Pole, ukazatel, textový řetězec, vstup a výstup programu S. G. Kochan: kapitoly 4, 5, 6 a 12
- 06 - Ukazatele, paměťové třídy a volání funkce S. G. Kochan: kapitoly 7, 10 a 11
- 07 - Struktury a uniony, přesnost výpočtů a vnitřní reprezentace číselných typů S. G. Kochan: kapitoly 8 a 11
- 08 - Standardní knihovny C. Rekurze. (Základní vlastnosti jazyka C probrány.) S. G. Kochan: kapitoly 9, 14, 17 a Appendix B
- 09 - Spojové struktury S. G. Kochan: kapitola 16 a Appendix B
- 10 - Stromy
- 11 - Abstraktní datový typ (ADT) - zásobník, fronta, prioritní fronta
- 12 - Prioritní fronta, halda. Příklad použití při hledání nejkratší cesty v grafu
- 13 - Rezerva – Systémy pro správu verzí nebo C vs C++

Přednáška nemusí být prezentace slidů – je očekávána interakce, řešení dotazů a diskuse problematických a náročnějších částí

Podklady k přednášce jsou k dispozici před přednáškou podobně jako učebnice.

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 29 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Přehled domácích úkolů

- Domácí úkoly s povinným, **volitelným**, případně bonusovým zadáním 47 h, bonus +23 h
https://cv.fel.cvut.cz/wiki/courses/b0b36prp/hw/start
- HW 00 - První program 1 h
- HW 01 - Načítání vstupu, výpočet a výstup 1 h
Seznámení se s prostředím, psaním programů, jejich laděním, testováním a odevzdáváním. ~ 20–40 h
- HW 02 - První cyklus (Kontrola přehlednosti kódu – až -100% z dosažených bodů) 2 h
- HW 03 - Kreslení (ASCII art) 3 h
- HW 04 - Prvočíselný rozklad (Kontrola kódu – až -100%) 5 h, bonus +8 h
- HW 05 - Caesarova šifra 6 h
- HW 06 - Maticové počty (Kontrola kódu – až -100%) 7 h bonus +7 h
- HW 07 - Hledání textu v souborech 5 h
- HW 08 - Kruhová fronta v poli - Dynamicky linkovaná knihovna 5 h
- HW 09 - Načítání a ukládání grafu 5 h
- HW 10 - Integrate načítání grafu a prioritní fronta v úloze hledání nejkratších cest HW 09 + 12. přednáška, soutěž na extra body 8 h bonus +8 h
- Podmínkou zápočtu je úspěšné odevzdání všech domácích úkolů
- Odevzdání volitelného zadání je doporučeno (není částečné odevzdání)

Celkové body za povinné zadání 25b, volitelné zadání 20b, bonusové 10b+

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 23 / 46

Cíle předmětu Prostředky dosažení cílů PRP Hodnocení předmětu a zkouška

Hodnocení předmětu

Zdroj bodů	Maximum bodů	Přípustné minimum bodů
Domácí úkoly	45	-
Bonusové úkoly	10+	-
Test v semestru	5	-
Písemný zkouškový test	20	10
Implementační zkouška	20	10
Součet	100+ bodů	

- Zápočet:** nejméně 30 bodů ze semestru a odevzdání všechny domácí úkoly a to **nejpozději do 9.1.2021 ve 23:59 CET!**
- Předmět lze úspěšně ukončit **zápočtem a zkouškou**
- Test a písemná zkouška – krátké stručné odpovědi prokazující porozumění problematice
https://cv.fel.cvut.cz/b201/courses/b0b36prp/resources/test
- Implementační zkouška – prokázání samostatně porozumět a napsat krátký program
https://cv.fel.cvut.cz/b201/courses/b0b36prp/resources/exam

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 27 / 46

Část II

Část 2 – Zadání 0. domácího úkolu (HW00)

Jan Faigl, 2020 B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 30 / 46

Zadání 0. domácího úkolu HW00

Téma: První program

Povinné zadání: **1b**; Volitelné zadání: **není**; Bonusové zadání: **není**

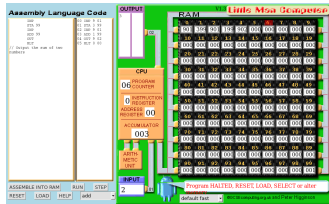
- **Motivace:** Seznámení se s odevzdávacím systémem BRUTE
- **Cíl:** Osvojit si kompilaci a odevzdávání domácích úkolů
- **Zadání:** <https://cw.fel.cvut.cz/wiki/courses/b0b36prp/hw/hw00>
 - Napište program, který vytiskne na obrazovku text Hello PRP! zakončený znakem nového řádku `\n`
- **Termín odevzdání:** 26.09.2020, 23:59:59 PDT

PDT – Pacific Daylight Time

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 31 / 46

Princip výpočtu

- Pochopení principu výpočtu na simulátoru procesoru, např. Little Man Computer
<https://peterhigginson.co.uk/LMC/>, <https://gcsecomputing.org.uk/lmc/>
<http://www.vivaxsolutions.com/web/lmc.aspx>, <https://www.youtube.com/watch?v=6cbJwV4Gmk>
- **LDA** – Load to the acc.
- **STA** – Store the acc. to address
- **ADD** – Add to the acc.
- **INP** – Input to the acc.
- **OUT** – Output of the acc.
- **BRP** – Set PC on zero or positive acc.
- **HLT** – Stop executing program

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 35 / 46

Základní koncepty programování

V programování jsou využívány tři klíčové koncepty, kterou jsou vzájemně kombinovány a umožňují vytvářet komplexní programy.

- **Přirazení** - uložení hodnoty na definované místo v paměti
- **Větvení** - volba posloupnosti instrukcí na základě hodnoty nějaké proměnné (místa v paměti)
- **Cyklus** - Opakování nějaké posloupnosti instrukcí s novými daty

Abychom mohli lépe a snadněji organizovat posloupnosti instrukcí do složitější celků, je vhodné program strukturovat do znovupoužitelných částí: **procedur** a **funkcí**

- Procedura představuje předpis co se má s jednotlivými pamětovými místy provádět
- Výsledek procedury závisí na hodnotách uložených v paměti
- **Procedura/funkce/algorithmus** řeší obecnou úlohu nějakého výpočtu

Neméně důležitým konceptem je zobecňování výpočtu, které „zjednodušuje“ řešení problémů.

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 38 / 46

První program Příklad použití základních konceptů programování

Část III

Část 3 – Programování v C

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 32 / 46

Zápis programu

- Zápis instrukcí v „*opkódech*“ je možný, ale není příliš pohodlný
 - Číselné hodnoty jsou použity pro identifikaci operací a také míst v paměti, na kterých jsou uložena data (opět jako číselné hodnoty)
- Textový zápis pojmenovaných instrukcí procesoru (assembler) může být srozumitelný, ale je relativně dlouhý
- Přehlednost zápisu a schopnost orientovat se v kódu je jednou z motivací vzniku různých programovacích jazyků
- Jedním z jazyků nabízející kompromis mezi srozumitelností, čitelností a efektivitou zápisu je **jazyk C**

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 36 / 46

Program v C

- Program v C je organizován do funkcí
- U spustitelného programu musíme označit, která funkce se má spustit jako první
- V Cčku je to funkce pojmenovaná **main()**

```
1 void main(void)
2 {
3     int a;
4     int b;
5     int c;
6
7     a = 10;
8     b = 4;
9     c = a + b;
10 }
```

Program můžeme zkompilovat a spustit, ale úplně nemáme přehled co dělá a jaký je výsledek. Program přímo neinteraguje s uživatelem. `lec01/add.c`

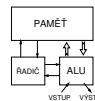
Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 39 / 46

První program Příklad použití základních konceptů programování

Počítač „počítá“, tedy pracuje s čísly

- Výpočet je realizován *aritmeticko-logickou jednotkou* (ALU)
- Číselné hodnoty jsou uloženy v paměti počítače
- Předpis jak a co počítat je zapsán programem

Opět jako posloupnost číselných hodnot se specifickým významem

- Základní jednotkou uložení informace v paměti počítače je bit (binární 0 nebo 1)
Historicky vychází z děrného štítku - zápis a strojové zpracování informací
- ALU pracuje s vyhrazenou pamětí
např. součet dvou hodnot 10 + 4 může být realizován

registry akumulátorem

```
mov $10, %r1          lda $10
mov $04, %r2          add $04
add r1, r2, r3        sto r3
```

Každá instrukce má svůj příslušný zápis jako číselná hodnota (opcode), program je tak posloupnost číselných hodnot.

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 34 / 46

Programu v Cčku

- Paměťová místa s daty jsou „odkazována“ proměnnými
 - Typ proměnné definuje kolik paměti je použito pro uložení dat (číselné) hodnoty
 - Např. zavedení proměnných pro uložení celých čísel typu **int**

```
int a;
int b;
int c;
```

- Dále používáme obvyklý zápis operací

```
a = 10;
b = 4;
c = a + b;
```

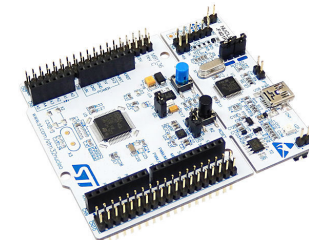
Zápis uloží hodnotu 10 na paměťové místo odkazované proměnnou **a**, hodnotu 4 na paměťové místo odkazované proměnnou **b** a následně provede součet hodnot, který uloží na paměťové místo odkazované proměnnou **c**.

Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 37 / 46

Interaktivní program

- Proměnné (paměťová místa) mohou přímo reprezentovat periferie - např. tlačítko (0 - stisknuto) a LED (1 - svítí).
- Ovládání LED tlačítkem tak můžeme realizovat jako nekonečnou smyčku, ve které nastavujeme hodnotu LED podle stisknutého nebo nestisknutého tlačítka

```
1 #include "mbed.h"
2
3 DigitalOut myled(LED1);
4 DigitalIn mybutton(USER_BUTTON);
5
6 int main()
7 {
8     while (1) {
9         if (mybutton == 0) {
10            myled = 1;
11        } else {
12            myled = 0;
13        }
14    }
15 }
```


Jan Faigl, 2020 První program B0B36PRP – Přednáška 01: Procedurální programování 40 / 46

Textově orientovaná interakce s uživatelem

- Dalším ze způsobů interakce s uživatelem je textový výstup a vstup
- V případě programu běžícího v rámci operačního systému je nutné využívat služby operačního systému, který realizuje interakci s uživatelem s využitím hardwarových prostředků *OS realizuje hardwarovou abstrakci*

- V Cčkovém programu proto přidáme podporu pro vstup a výstup, knihovnu `stdio.h`

```

1 #include <stdio.h>
2
3 int main(void)
4 {
5     printf("I like BOB36PRP!\n");
6
7     return 0;
8 }

```

lec01/program.c

Program vrací návratovou hodnotu OS a tím komunikuje s uživatelem nebo nadřazeným programem, který tak může identifikovat jakým způsobem byl program ukončen.

Shrnutí přednášky

Příklad opakovaného tisku na základě uživatelského vstupu

- Úkol: Uživatel zadá počet opakování tisku zprávy a pokud je počet větší než 0 a zároveň menší než 10 vypíše zprávu tolikrát kolik bylo zadáno. V opačném případě upozorní uživatele na omezený rozsah.
 - **Přirazení** - uložení hodnoty počtu opakování od uživatele (proměnná `n`)
 - **Větvení** - kontrola mezi vstupní hodnoty
 - **Cyklus** - opakování vypisu `n` krát
 - Při opakovaném průchodu cyklem počítáme kolikrát byla zpráva vytištěna (řídící proměnná `i`)
 - Načtení vstupu od uživatele realizujeme funkcí `scanf()` *Popis přístě a vysvětlení syntaxe v dalších přednáškách*

Diskutovaná témata

- Informace o předmětu
- Procedurální programování (v C)
- Přístě: Základy programování v C

Příklad řešení

```

1 #include <stdio.h>
2
3 int main(void)
4 {
5     int ret = 0;
6     int n;
7     printf("Enter a positive integer number from 1 to 9: ");
8     int r = scanf("%d", &n);
9     if (r == 1 && n > 0 && n < 10) {
10        int i = 0;
11        while (i < n) {
12            printf("I like BOB36PRP!\n");
13            i = i + 1;
14        }
15    } else {
16        printf("Input value must be in the range (0,10)\n");
17        ret = -1;
18    }
19    return ret;
20 }

```

lec01/print.c